

موافقه نامه نافر جام ترانزیتی و اقتصادی اپتا بین افغانستان و پاکستان

Afghanistan Pakistan Transit and Trade Agreement (APTA)

قبل از اینکه در مورد موافقه نامه اپتا توضیحات ارائه شود بانیست مختصر تذکر داد که هفته قبل باز هم توسط مقامات پاکستان سرحد تورخم بسته شد و مشکلات زیادی را در عبور و مرور از سرحد برای اتباع افغانستان و پاکستان ایجاد نمود و همچنان به تعداد هزار هالاری های باربری که اموال التجاره افغانستان را حمل مینمودند در آن سوی سرحد متوقف گردید و مزید بر آن مدتی است که سه هزار کانتینر اموال ترانزیتی افغانستان در بندر کراچی و بندر بحری گوادر به بهانه های مختلف توسط مقامات بندری پاکستان متوقف گردیده است و با وجود دیدارهای متعدد هیئت افغان برای حل این مشکل که با مقامات پاکستانی مذاکرات صورت گرفت ولی هر بار با وعده های میان خالی حتی بسوی وزارت برای حرکت کانتینرها از جانب پاکستان داده شد و اخیراً چند روز قبل آقای زرداری وعده سپرد که کانتینرها از خاک پاکستان بدون کدام مشکل بصوب افغانستان عبور داده میشود ولی این اظهار رئیس جمهور پاکستان واهی بود باز هم اجازه عبور از این کانتینرها تا حال عملی نگردید. توقیف کانتینرها یک نوع امبارگوی اقتصادی است و این حرکت پاکستان مخالف تعهدات بین المللی و مخالف روحیه و توافقتنامه ملل متحد که حق ترانزیت کشورهای محاط به خشکه را از مسیر کشورسومی تضمین میکند و بالاخره مخالف است به موافقتنامه ترانزیتی جدید بنام اپتا که بین افغانستان و پاکستان عقد گردیده.

اگر توافقتنامه جدید دقیق مطالعه شود در این تفاهمنامه برای پاکستان تضمین شده که اگر در آینده ترانسپورت تولیدات صادراتی پاکستان که از مسیر افغانستان بسوی شمال به کشورهای آسیای میانه میگذرد بدون کدام تاخیر به کشورهای آسیای میانه انتقال گردد و پاکستان مقابلتاً روی کاغذ این تضمین را برای افغانستان نیز داده ولی برخلاف پاکستان در عمل به این تفاهمنامه احترام نگذاشته و بارها از سوی پاکستان تفاهمنامه ترانزیتی نقض گردیده و باز هم مقامات بندری پاکستان همان روش خصمانه خویش را در مقابل افغانستان ادامه میدهد. حال برگردیم به توضیح مختصر موافقه نامه ترانزیتی اپتا .

در نشرات بیرون مرزی این موافقه نامه بنام اپتا مسمی گردید که در 70 صفحه به لسان انگلیسی نشر شده و اگر شخصی برای معلومات مزید به این توافقنامه علاقه میگیرد میتواند که به صفحه انترنت گوگل مراجعه و آنرا مطالعه نماید.

موافقه نامه ترانزیتی جدید در اثر تشویق مقامات وزارت خارجه امریکاه بعد از مدت یک سال جروبحث و نشست های زیاد نمایندگان هر دو کشور بالاخره بتاريخ 12 جون 2011 به تصویب نمایندگان دوطرف رسید و بتاريخ 18 جولائی همان سال توسط رئیس جمهور آقای کرزی و رئیس جمهور زرداری به امضاء رسید و چون امریکاه بطور آشکار و پنهان در برسر رسیدن این موافقه نامه رول مهم داشت بتاريخ 13 جون توسط اعلامیه مطبوعاتی از واشنگتن اظهار داشت که: "ما موافقهنامه اپتا را که بین نمایندگان افغانستان و پاکستان به تصویب رسیده از آن استقبال میکنیم و این موافقهنامه ترانزیتی و اقتصادی را برای هر دو کشور مهم خواند و به حیث یک اقدام مثبت ارزیابی نمود. مزید بر آن موافقه نامه سابق 1965 را که نظر به گذشت زمان کهنه و در بسیاری موارد غیر قابل تطبیق بود جاگزین گردید. و باز هم واشنگتن به مزایای این موافقه نامه تاکید نمود و خاطر نشان ساخت که موافقه نامه جدید یک قدم مثبت در توسعه تجارت و سهولت انتقال مال التجاره هر دو کشور به مارکیت های بین المللی است.

موافقه نامه 1965 انتقال مال التجاره را صرف به دو کریدور و تاسیسات ترانزیتی سرحدی تورخم و چمن محدود ساخته بود ولی در موافقه جدید اپتا انتقال اموال التجاره را به ده تاسیسات سرحدی (کوریدور سرحدی) توسعه بخشید و این تاسیسات سرحدی جدید به سببی توسعه داده شد که صادرات اموال التجاره پاکستان به کشورهای آسیای مرکزی بخصوص تاجکستان , اوزبیکستان , ترکمنستان و دورتر از این کشورها مانند قزاقستان و قرغیزستان به آسانی انتقال یابد که از توسعه تاسیسات سرحدی در نقاط مختلف دولت پاکستان حد اعظم استفاده رامیکنند و می تواند اموال التجاره خویش را به سهولت به آسیای مرکزی وارد و از آنجا مواد خام کشورها را در پاکستان وارد سازد.

موافقه نامه جدید اپتا با خوشبینی غیر قابل وصف ولی پیش از وقت از جانب مقامات افغانستان بدرقه شد که از این به بعد افغانستان هم می تواند از سه تاسیسات بندری پاکستان کراچی , گوادر و بندر بحری قاسم بدون مشکلات گمرکی استفاده نماید و آقای ظفر محمود معاون وزارت تجارت پاکستان در ابتدا نیز خوشبینی نموده و این قرارداد را یک واقعه تاریخی نامید که میان هر دو ملت برادر (!) در نتیجه زحمات و تلاش نمایندگان هر دو کشور ایجاد گردید.

در این نوشته مختصر گنجایش آن نیست که تمام مواد قرارداد یک بیک به تحلیل و بررسی گرفته شود ولی صرف یک الی دو ماده آن که برای سهولت ترانزیت برای افغانستان مهم شمرده میشود و تطبیق این موافقهنامه واقعا مشکل ترانزیتی افغانستان رافع مینمود و در انتقال اموال سهولت های ایجاد میشود تذکر میدهیم.

مشکلات بزرگی که تجاران افغان برای انتقال اموال شان از بندر کراچی دارند اینست که مقامات اداری پاکستان از تجاران خواستار تضمین پولی به ارزش مال التجاره شان بود ولی در قرارداد جدید اپتا تجاران

می توانند بطور مستقل برای تضمین مالی اموال شان با شرکت های خصوصی بیمه به موافقه برسند که لاری های حامل کالا های تجارتي افغان از طريق پاکستان به بنادر سوست در چین و بندر واگه هندوستان بدون کدام مشکل حمل و نقل شون دوحتي برای حفاظت لاری های اموال التجاره صندوق پولی در هر دو طرف تاسیس شود که در آن صرف 25 فیصد محصول گمرکی تاجران هزینه شود که در صورت تلف و یا متضرر شدن اموال التجاره در جریان حمل و نقل و عوارض دیگر ناشی از آن صندوق پولی جبران خساره بپردازد. ولی تا امروز این ماده از جانب پاکستان تطبیق نشد و باز هم پاکستان مانند سابق به ادیت و آزار تاجران افغان ادامه میدهد. در بندر کراچی که روزانه زیاده از صد کانتینر مال التجاره افغانستان میرسد صرف 60 کانتینر را اجازه انتقال به افغانستان میدهند ولی متباقی چهل کانتینر آنرا به بهانه های مختلف عمدأ برای مدت نامعلوم متوقف میسازد تا بتوانند اموال التجاره را تحت جریمه نقدی آورده و به این ترتیب از تاجران افغان پول اخذ کنند، گفته شده که پاکستان سالانه ملیون ها دالربه عنوان جریمه نقدی از تاجران افغان اخذ میدارد.

موافقتنامه اپتا کمک میکرد که از تجارت غیرقانونی مانند قاچاق جلو گیری شده و برای مصئونیت اموال التجاره هر دو طرف در ظرف چند سال آینده تمام کانتینرهای تجاری الی رسیدن به منزل مقصود مهر و لاک و مجهز به نصب آله رد یابی می گردید و مزید بر آن هر دو طرف به موافقه رسیده بودند که نمایندگان مقامات اداری بنادر هر دو طرف وقتاً فوقتاً نشست های برگزار نموده و هر مشکلی را که در اثر موافقه نامه اپتا بوجود بیاید توسط مذاکرات دوجانبه حل و فصل نمایند ولی باز هم پاکستان تا حال حاضر به تشکیل چنین کمیته نگریدونه در مصئونیت اموال تاجران افغان اقدام جدی نمود.

اصلاً این موافقتنامه به این منظور عقد شده اگر شاهراه ترانزیتی که از مسیر افغانستان به کشورهای آسیای میانه شروع شود پاکستان ترانزیت اموال خود را تضمین نموده که در آینده افغانستان برای پاکستان مشکل ترانزیتی خلق نکند.

تا افتتاح راه ترانزیتی بسوب شمال پاکستان به قیود ترانزیتی و توقیف کانتینرهای اموال افغانستان ادامه داده و به این ترتیب ضربه اقتصادی به کشور ما وارد میسازد.

برای معلومات مزید در مورد مشکلات ترانزیتی با پاکستان به مضامین نشر شده همین نویسنده در آرشیف تارنگارهای درون و بیرون مزری کشور و صفحه انترنیت گوگل فارسی مراجعه شود:

1- بررسی دشواری های راه ترانزیتی افغانستان با کشورهای همسایه

2- فروپاشی تدریجی سیاست ترانزیتی پاکستان

3- بازگشائی خط آهن در شمال و انکشاف جدید شاهراه ترانزیتی